

INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Šis leidinys leidžiamas
rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

Nr. 7/8 (136/137) 1971 rugpjūčio 20

GYVOJI SUKILĖLIŲ DVASIA

(XVIII-jai Lietuviškųjų studijų savaitei pasibaigus)

Naujos epochos, naujas
gyvenimas, nauja kūryba
Iš Laikinosios Lietuvos vyriausybės atsi-
šaukimo į tautą, 1941.VI.25

Šie žodžiai, nors ir išplėsti iš bendro sąryšio, aiškiai ir įtaigiai išreiškia tą dvasią, kuria degė prieš 30 metų sukilusioji Lietuva. Niekas kitas negalėjo jos tiksliau išreikšti, kaip Laikinoji vyriausybė, kuri viena turėjo teisę kalbėti sukilėlių vardu. Sukilėliai nesvajoto sugražinti praėjusiųjų laikų, nemėgino bergždžiai sukti istorijos rato atgal. Jie degė noru sukurti išlaisvintajai tėvynei naują gražesnę ateitį. Ir už tai mes, kaip ir kartos po mūsų, amžinai gerbsime 1941-jų metų sukilėlių atminimą, jų kilnių žygių giliąją prasmę.

Liepos 25 Stuttgarte užsibaigusi XVIII-ji Lietuviškųjų studijų savaitė taip pat praėjo šios garbingos sukakties ženkle ir paliudijo, kad mumyse gyva Lietuvos sukilėlių dvasia. Tautos sukilimą minėdami, mes nekėlėme praeities iš kapų, nepasitenkinome vien išskaičiavimu atliktųjų žygdarbių, bet, įsiklausę į sukiliminės vyriausybės žodžius, stengėmės savo susitelkime eiti su laiku, su gyvenimu, žadinti naujos kūrybos dais.

Kūrybinė dvasia nėra akla praeityje glūdinčiajai prasmei. Todėl drauge su sukilimo trisdešimtmečiu mes paminėjome ir vienos mūsų krašto gyventojų dalies, žydų, ypač tragėdiją, kuri neatsiejama nuo visų Lietuvą besitęsiančios nelaisvės metais ištikusiuju bausių likimo smūgių. Paminėjome taip pat dviejų laisvės kovos didvyrių, Juozo Lukšos ir Julijono Būtėno, mirties dvidešimtąsias metines.

Šių sukakčių prisiminimu ne kokius tai praeities pančius sau nusivijome, nepaskendome praeityje, bet priešingai - ją pavertėme gyva dakties uždavinių dalimi: paliudyti saviesiems ir svetimiesiems savo širdžių patriotizmą ir humanizmą, kurių mes jokiū būdu negalime išskirti. Būti lietuviu ir būti žmogumi - mums vienas ir tas pats dalykas. Negalima paniekinti vieno ir išgelbėti kito, nes jie abu drauge stovi arba griūva.

Sukiliminė naujųjų laikų, naujo gyvenimo ir naujos kūrybos dvasia mūsų europinėms lietuviškųjų studijų savaitėms nuo pat pradžios bu-

vo sava. Tai ji mus verčia kasmet iš įvairių pasaulio kampelių susirinkti į būrį ir ištisą savaitę bendrai apmąstyti savosios būties ir likimo klausimus, bendrai pagyventi kūrybine nuotaika, siekiant lietuvių žmogaus asmenybės taurėjimo. Tokiu būdu susidarė ašis, kuri palengvina susitelkti ir įveikti fizinio bei dvasinio išsiblaškymo pavojus.

Tie, kurie rengė ir rėmė šiemetinę savaitę, gali būti pilnai patenkinti ir ją laikyti pavykusia tiek paskaitiniu, tiek meniniu, tiek kūrybinio bendravimo bei organizacinės rangos atžvilgiais.

Gerokai virš šimto dalyvių iš dešimties laisvojo pasaulio kraštų klausėsi paskaitų ir vedė pokalbius įvairiais aktualiais lietuviškosios kultūros, politinio ir visuomeninio gyvenimo klausimais. Turėjome 11 gerai pasiruošusių paskaitininkų: 6 iš Vokietijos, 2 iš Šveicarijos, po 1 iš Italijos, JAV-bių ir Švedijos. Daug dėmesio skyrėme pavojams, kurie šiuo metu tykoja lietuvių tėvynėje ir pasaulyje. Vieni tų pavojų, kaip sovietinimas ir rusinimas, yra daugiau išorinio pobūdžio, kiti daugiau liečia mūsų pačių laikyšeną ir gresia iš vidaus, kaip tarpusavė nepagarba ir nepasitikėjimas, pažiūrų ribotumas, pasidavimo nuotaikos. Savo išvadose pripažinome būtina reikalą daugiau vadovautis mokslo dvasia.

Nors savaitėjų pagrindinis svoris buvo ir toliau turėtų išlikti paskaitinėje dalyje, tačiau jų turiningumui daug reiškia meninė programos dalis. Malonu, kad šiemet ji praėjo labai sklandžiai ir savo aukštu lygiu patenkino išprusinto skonio reikalavimus. Ją sudarė du koncertai ir visa eilė meninių parodų. Čikagietės dainininkės L. Stepaitytės ir Toronto "Gintariečių" indėlis nusipelno dar atskiro įvertinimo kultūrinio bendradarbiavimo srityje, stiprinant pajėgesnės užjūrio lietuvių talką ir paramą jos reikalingiems Vakarų Europos lietuviams. Menininkų dėka šiemet pirmą kartą ir mūsų savaitės atkreipė vokiečių radijo bei televizijos dėmesį. Tai naujovė, kuri rodo kryptį būsimoms savaitėms.

Savaitės apjungia įvairių kraštų, skirtingo amžiaus, nevienodos padėties, visokio išsilavinimo, užsiėmimo, įvairių pažiūrų lietuvius, suartina juos, padeda vieniems kitus geriau asmeniškai pažinti, apjungia bendra visuomeninės kūrybos nuotaika. Kaip dykumų keleiviai oazėje, mes ieškome ir randame atsigaivinimo paprastame žmogiškame, nuoširdžiam ir bičiuliškame bendravime, kurį savo ruožtu stiprina dvasios vadų pravedama religinė programa, atskirų organizacijų, draugijų metiniai susitikimai. Šiame sąryšyje kaip tik šiemet giliai prasminga prisiminti, jos prieš trisdešimtmetį ne kur kitur, bet Vokietijoje saugų prieglobstį buvo susiradęs Lietuvių aktyvistų frontas, kuriame darniai glaudėsi vienas prie kito tautinės nelaimės ištikti lietuviai, pasiryžę gyventi ir aukotis Lietuvai. Vokietijos lietuviai gali ir šiandien didžiuliu tuo, kad jų globojamos europinės lietuviškųjų studijų savaitės toliau tęsia darnaus sutelktinio tautinio darbo tradiciją.

Pagaliau dar pora žodžių dėl šiemetinės savaitės organizacijos. Rengėjai buvo sutarę "nieko neminėti ir nieko neužmiršti", pasitenkindami bendru džiaugsmu, kad renginys pavyko. Tas džiaugsmas juo didesnis, nes teko nugalėti nenumatytų kliūčių, visų pirma finansinėje srityje. Vokietijos LB Valdyba šiemet tegalėjo savaitėi parūpinti tik mažą dalį reikalingų lėšų. Išgelbėjo parama, gauta iš privačių asmenų, VLB Stuttgarto apylinkės ir vienos iniciatorių organizacijos, prisiėmusios sau pagrindinę išlaidų dalį. Tokia išėitis padarė ir naujų uždavinių iškėlė, galvojant apie tolimesnę savaitėjų ateitį. Tai įrodo, kad ir V. Europos lietuviai nėra tokie pavargėliai, jog savo veiklą tikėtai šalparemtų. Šitas faktas turėtų padidinti pasitikėjimą savo jėgomis. Kita vertus, iškyla būtinybė skirti daugiau planingo rūpesčio rangos reikalams, iš anksto kaupti

lėšas, ieškoti tvirtesnio ir pastovesnio medžiaginio pagrindo, be kurio graži savaičių tradicija turėtų nutrūkti. Savaičių ateitis priklausys ne tik nuo to, ar pavyks sudaryti tvirtą finansinį pagrindą, bet ir nuo to, kiek darbo rankų padės kelti nelengvą rengėjų našta.

Ką tik užsibaigė XVIII-ji Lietuviškųjų studijų savaitė Stuttgarte. Dar sklinda jos atgarsiai ir sukeltos bangos. Tai dvasiai, kuri joje reikėsi, mes linkime kuo plačiausiai pasklisti. Bet drauge prasideda jau ir sekančios savaitės rengimo rūpesčiai. Neužilgo rinksis pasitarti rengėjai. Pirmą kartą šalia Vokietijos lietuviškųjų organizacijų bus kviečiami ir atskiri šio krašto lietuvių veikėjai. Kūrybinių asmenų įsijungimu tikimasi pažadinti naują iniciatyvą, kurios reikalauja laikas ir gyvenimas. Šioje vietoje tebūna leista palinkėti geriausios sėkmės ta dvasia, kuriai buvo skirta šiemetinė savaitė.

Dr. Kajetonas Čeginskas

X V I I I L I E T . S T U D I J Ų S A V A I T Ė

Pernai, uždarant XVII Stud. savaitę, visi dalyviai, patenkinti turėtomis sąlygomis Kat. akademijos namuose Stuttgarte, vienu balsu pageidavo, kad sekančioji būtų surengta panašioje aplinkoje. Rengėjams vargais negalais pasisekė gauti ir šiemet tas pačias patalpas ir tuo pačiu laiku, tik kaina buvo kiek pakelta. Tačiau dalyviams ji pakilo daugiau negu du kartus. Tai atsitiko dėl to, kad Vokietijos lietuvių bendruomenė, paskutiniaisiais keleriais metais padengusi didesniąją savaitės rengimo išlaidų dalį, šiemet teprisidėjo prie programos sudarymo. Tuo būdu dalyviai visas pragyvenimo išlaidas turėjo susimokėti iš savo kišenių. Tačiau tie, kurie manė, jog pasunkėjusiomis sąlygomis dalyvių skaičius labai sumažės, didžiai apsiriko.

P r a d ė t i s

Pirmoji diena parodė, kad į XVIII Stud. savaitę renkasi ne mažiau tautiečių, negu į ankstyvesnes. Liepos 18 vakarieniauti susėdo apie 40 asmenų, o į 20 val. įvykusį susipažinimo vakarą atvyko per 50. Viskuo besirūpinanti Alina G r i n i e n ė Rengimo komisijos vardu (J. Barasas, A. Grinienė ir P. Nevulis) pristatė svečius. Tuo ir baigėsi "oficialioji dalis". Netrukus pasigirdo lietuviška daina. Apie 23 val. viena dalis svečių tyliai pasitraukė manydami, kad bus dar pakankamai laiko išsikalbėti ir išsidainuoti, o entuziastingieji ir gerokai po vidurnakčio dar nenoriai skirstėsi.

Pirmadienis (liepos 19) pradėtas įprastu studijų savaitės ritmu. 8 val. katalikų dvasinių reikalų rūpintojas kun. A. Rubikas mažojoje koplytėlėje aukėjo šv. mišias ir pasakė rūpestingai paruoštą pamokslą.

10 val. konferencijų salėje moderatorius dr. Kajetonas Č e g i n s k a s iš Uppsalos atidarė Savaitę. Jis pasveikino dalyvius (apie 40) ir palinkėjo jaukios bei darbingos nuotaikos. Kalbėtojas atkreipė dėmesį į tai, kad Vokietijos lietuvių kasmet ruošiamos studijų savaitės jau savo geografine padėtimi yra tarpininkės tarp tėvynės ir užsienio. Pasidžiaugė, kad susirinko lietuviai iš daugelio kraštų. Tuščios tik kėdės, skirtos broliams iš Lietuvos. Kada nors atvyks ir jie. Tada šie renginiai atliks savo tikrąją paskirtį.

Aiškindamas lietuviškųjų studijų savaitės sąvoką nurodė, jog kirtį reikia dėti ant pirmojo žodžio (lietuviškųjų). Studijinis jų pobūdis pasireiškia tiesos ieškojimu bei žinių perteikimu moksliniu metodu.

Cia nėra vietos improvizacijai.

Aplinkui girdime skundus, jog Vakarų visuomenė, o kartu su ja ir čia gyveną lietuviai, sumaterialėjo, kad dvasinis pasaulis dirvonauja. Stud. savaitės įrodo, jog galima išlaikyti minties pirmumą.

Šiometinė Stud. savaitė sutampa su tautos sukilimo 30 metų sukaktimi. 1941 mūsų maža tauta pasipriešino dviem totalistinėms sistemom. Tikslu sukilėliai nepasiekė, bet jis liko siekiniu ateičiai.

Lietuvoje ši sukaktis draudžiama, bet čia mes galime ir privalome garsiai ją skelbti. Atsistojimu pagerbti per sukilimą žuvusieji broliai.

Kalbėtojas atkreipė visų dėmesį į salėje esančius du aktyvius sukilimo dalyvius - prof.Z.Ivinskį ir Aliną Grinieneį ir juos pasveikino.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

Pirmoju šiometinės Stud. savaitės paskaitininku moderatorius pristatė kun.Bronių Liubiną, 3-jų Vokietijos LB Tarybų narį, nuo 1959 VLB Valdybos narį, 2 metus (1960-62) jai pirmininkavusį ir dabartinį vicepirmininką. Jau kelinti metai Stud.savaites globoja ir finansiškai remia Vokietijos lietuvių bendruomenė. Susipažinti su šios organizacijos istorija, sąranga bei veikla ir skirta pirmoji XVIII Stud.savaitės paskaita.

Kun.Br.Liubinas kantriai surinko ir pateikė gausią medžiagą apie Vokietijos LB kūrėjus (įkurta 1949, pirmoji Valdyba sudaryta 1950.II.16, tais pačiais metais išrinkta pirmoji VLB Taryba iš 12 narių), statutus (pirmasis statutas VLB Tarybos priimtas 1950.VII.22 Schweinfurte, vokiečių teisme Hannoverį įregistruotas 1953.VIII.20 Nr.964, keletą kartų nežymiai keistas, o paskutinis pakeitimas įvykdytas 1967.IV.2), narius bei apylinkes (šiuo metu veikia 34 apylinkės su apie 970 narių), organus - T a r y b ą (iš viso buvo 8 VLB Tarybos, į kurias išrinkti 56 asmenys; š.m. lapkričio 23 bus renkama 9-ji VLB Taryba), G a r b ė s t e i s m ą (nuo VLB įsisteigimo 1950 iki šiol yra buvę 22 Garbės teismai), K o n t r o l ė s k o m i s i j ą ir V a l d y b ą (nuo VLB įsisteigimo iki šiol yra buvę 23 VLB Valdybos kuriose dirbo 42 asmenys, pirmininkavo 10 asmenų) - lėšas, veiklos sritis - Vasario 16 gimnazijos įkūrimą, materialinio pagrindo jos egzistencijai sudarymą (Romuvos išigijimą, naujų rūmų pastatymą), informaciją, apylinkių darbuotojų suvažiavimus, vargo mokyklas, vaikų vasaros stovyklas, jaunimą, kultūrinius renginius, VLB Valdybos leidinius, socialinių reikalų tvarkymą. Nepraėjo tylomis nė pro lietuviškąsias darbo kuopas JAV-bių kariuomenės daliniuose Vokietijoje bei jų santykius su VL Bendruomene. Trumpai apžvelgė ir Vokietijos LB santykius su kitais lietuviškaisiais veiksniais - VLIKu bei jo Vykdomąja Taryba, evangelikų bei katalikų sielovadomis, diplomatais, BALFu ir kit. - su Lietuvių bendruomenėmis kituose Europos kraštuose ir Pasaulio lietuvių bendruomenės seimus.

Baigdamas paskaitą, prelegentas pranešė, kad klausytojams, besidomintiems Vokietijos LB praeities smulkmenomis, prie paskaitos yra prijungtas priedas, kuriame galima rasti sąstatus visų Vokietijos LB Tarybų su alfabetiniu jų narių sąrašu ir populiariausiais pirmaisiais trimis visų VLB Tarybų nariais pagal rinkimus gautą balsų skaičių, visų Garbės teismų ir Valdybų su alfabetiniu jų narių bei pirmininkų sąrašu.

Pradėdamas diskusijas moderatorius, o vėliau ir kiti kalbėtojai pastebėjo, kad tiems, kurie kada nors rašys Vokietijos LB istoriją, ši paskaita bus nepamainomas žinių šaltinis.

Pasisakymams dėl paskaitos ir dėl Vokietijos LB apskritai buvo pasinaudota popiete.

M e i l ė , d ž i a z a s i r v e l n i a s

Tokia tema paskaitą tą pačią dieną vakare skaitė dr. Jonas Grinius. Jis apžvelgė ir įvertino Juozo Grušo draminių kūrybą jo 70-ųjų gimimo metinių proga. Dr. J. Grinius buvo J. Grušo studijų ir kūrybinių svarstymų draugas, literatūros kritikas, pats sukūręs keletą dramų, tad labai kompetentingas kalbėti jam skirta tema.

J. Grušas, anot paskaitininko, jaunystėje pabandęs kitus literatūros žanrus, okupacijų metais pasuko į dramą. 1944 Kauno teatras parodė jo pirmąją dramą "Tėvą", kurią pokario metais autorius perdirbo į "Tėvą ir sūnų". 1955-56 pasirodė du silpnoki dalykai - "Dūmai" (komedija) ir vodevilis "Nenuorama žmona". Stipresnis veikalas yra 3-jų veiksmų drama "Vedybų sukaktis" (1959). Drama "Brunzos paslaptis" (1966) mažiau apkrauta sovietinio gyvenimo smulkmenomis, negu anksčiau suminėtos. Ji vaizduoja žmogaus dalį totalistiniame režime ir jį kaltina. Šiuo veikalu Grušas sugrįžo į filosofinius žmogiškosios būties vandenį, braunasi į ontologinio blogio paslaptį.

Nuo sovietinės tikrovės atsijusios trys politinės J. Grušo dramos - "Herkus Mantas" (1957), "Zigmantas Sierakauskas" (1960) ir "Profesorius Markas Vidinas" (1962) arba "Žmogus be veido" (eiliuota redakcija). Pastarojoje, kuri yra menkiausia iš visų trijų, vaizduojamas atominių fizikų sąžinės konfliktas Vakarų pasauly. Geresnė yra senųjų prūsų sukilimą prieš kryžiuočių ordiną vaizduojanti drama "Herkus Mantas". Žiūrovams nesunku išvesti lygiagrečią tarp prūsų sukilimo prieš kryžiuočius XIII š. ir lietuvių sukilimo prieš sovietus po antrojo pasaulinio karo. "Zigmantas Sierakauskas" vaizduoja lietuvių lenkų 1863 sukilimą prieš rusus. Ir šiame veikale laisvė laikoma aukščiausia vertybe.

J. Grušo kūriniuose dažnai sutinkame išdavystę. "Meilės, džiazos ir velnio" (1967) dramoj ji traktuojama kaip niekšybės arba velniškojo blogio išraiška, o meilė - kaip aukščiausias gėris.

"Tėvo" dramoj (1944) J. Grušas apoteozuoja tiesą ir meilę. Sovietiniame jos variante "Tėve ir sūnuje" meilė pralaimi. Ji rehabilituojama "Meilės, džiazos ir velnio" tragikomedijoj, vaizduojančioj protestuojančio ir valkataujančio jaunimo gyvenimą. Meilei veikale atstovauja Beatričės-Betos personažas, kuris yra vienas didžiausių rašytojo kūrybinių laimėjimų.

Juozas Grušas yra vienas svarbiausių lietuvių dramaturgų, pasižymintis filosofiniu žvilgsniu - visažmogišku problemingumu. Kai kurios jo dramos, pav. "Meilė, džiazas ir velnias", galėtų būti vaidinamos bet kuriame pasaulinio garso teatre.

Liepos 20 rytiniame posėdy dr. A. Geručis iš Berno skaitė paskaitą tema

S o v i e t i n i m o i r r u s i n i m o p o l i t i - k o s p a d a r i n i a i L i e t u v o j e .

Per beveik dvi valandas buvo išnagrinėti du skirtingi, bet esmėje glaudžiai susipynę dalykai, kurie apsprendžia nūdienę pavergtosios Lietuvos tikrovę. "Be sovietinimo nebūtų ir rusinimo", - sakė paskaitininkas. Su abiem blogiais lietuviai veda neatlaidžią kovą.

Pirmoji paskaitos dalis buvo skirta s o v i e t i n i m o klausimui. Sovietinimas - tai toji politinė padėtis, kurią Sov. Sąjunga, susimokiusi su kita totalistine galybe, šmurtu primetė Lietuvai. Dabar iš laiko nuotolio galima rimtai abejoti, ar Sov. Sąjunga, su kuria nepriklausomoji Lietuva visą laiką palaikė "tradiciniai draugingus" santykius, buvo betkada susitaikiusi su faktu, kad nuo jos atsiskyrė buvusios carinės Rusijos imperijos dalys. Dr. Geručio nuomone, Leninas ir jo įpėdiniai niekad to nuoširdžiai neatsižadėjo. Vadinamasis

- 6 -

"tradiciniai draugingų" santykių laikotarpis sovietams tebuvo tik "peredyška" - savo rūšies politinis Nepas.

Naivu manyti, jog Lietuvos susovietinimo mintis kilusi tik 1939, kaip nacių-sovietų suokalbio išdava. Pats suokaltis tebuvo tik vokiečių nacionalsocialistų sudarytoji proga, kuria sovietų grobikiškoji politika greitai pasinaudojo.

Nors šiuo metu okupuotoje Lietuvoje smarkiai jaučiamos neostaliniškosios apraiškos, tačiau stalininio teroro sugrižimas nebeįmanomas. Niekas negali užmiršti masinių trėmimų aukų. Nesibaigianti komunizmo krizė nuo Jugoslavijos atskyrimo iki lūžio su Kinija užkrėtė sovietinį jaunimą apatija. Šiandien Maskvoje jaunuoliai maino Lenino ženklelį į kramtomosios gumos gabalėlį!

Sovietinimas reiškiasi įvairiai: slegiamos pagrindinės žmogaus teisės, nutraukiami tradiciniai ryšiai su V.Europa, kultūrinis ir dvasinis gyvenimas kontroliuojamas partijos, nesibaigia žemės ūkio krizė, pramonė vis dar neišbrenda iš atsilikimo.

Antroje paskaitos dalyje buvo išnagrinėta sovietų tautybių politika. Nors sovietai ir smarkiai giriasi, kad jie pavyzdingai išsprendę nacionalinį klausimą, tačiau jiems niekad nepavyko užslėpti rusinimo tikslų. Nežiūrint gražaus konstitucinio fasado apie tautų lygiateisiškumą, praktikoje rusų tauta ir kalba visur privilegijuojamos.

Dr.Gerutis nurodė eilę pavyzdžių, kaip r u s i n i m o p o l i t i k a v y k d o m a L i e t u v o j e . 1920 Maskvos sutartimi nustatytosios sienos nebuvo Lietuvai sugražintos. Rusija pasiglemžė etnografines lietuvių sritis, Donelaičio Tolminkiemį pavertė Cystyje Prudy, Tilžę - Sovietsku. Gatvės pavadintos rusų garsenybių vardais. Mokyklų programos beveik išimtinai sudarytos pagal rusiškąsias arba tiesiog išverstos. Visur brukama Lenino kalba. Ne tik Maskvoj, bet ir Vilniuj stačiatikių bažnyčios puošiamos, o Lietuvoje katalikiškosios šventovės niekinamos. Respublikinės ministerijos mažai teisių teturi. Ir apie kokį savarankumą galima kalbėti sovietinio "federalizmo" sistemoj?

Drauge su vietinio tautiškumo slopinimu vyksta rusiškumo apoteozė. "Didysis brolis saugoja kiekvieną rusišką sieną". Rusai nerusiškiose teritorijose naudojami eksteritorialėmis teisėmis. Jie turi savo mokyklas, teatrus, spaudą. Visa, kas rusiška, yra išsaugotinos ir privilegijuojamos vertybės. Sov.Sąjungoje nėra tokio teismo, kuriame būtų galima kelti bylą dėl konstitucinių tautos teisių pažeidimo. Kritikuodamas sovietų vykdomą rusinimo ir tautų diskriminavimo politiką, dr.Gerutis jai priešpastatė šveicarų daugiatautės federacijos politiką, paremtą teritoriniu principu.

Baigdamas paskaitą, prelegentas kėlė klausimą, kuris šių dviejų blogis Lietuvai didesnis. Didesniu jis laiko rusinimą, nes režimai ateina ir praeina. Tuo tarpu Sov.Sąjungoje nėra laisvo žmonių judėjimo, vyksta vairuojamas demografinis procesas, kurio tikslas stiprinti proteguojamą rusų gaivalą. Partinė priklausomybė būtinai reiškia ir rusofiliškumą. Kaip tik todėl tautinė nesantaika Sov.Sąjungoje toliau didėja. Artimoje ateityje lauktina, jog rusinimo politika stiprės, todėl mūsų pareiga - k e l t i b a l s ą prieš betkokią tos politikos apraišką, kad būtų sulaukytas tautų diskriminavimas ir tautinio klausimo sprendime taikomas teritorinis principas.

Po pietų tęsiant diskusijas, dr.Čeginskas referavo A.Maceinos straipsnio "Nuo ko mes bėgome" pagrindines mintis, kur ta pati sovietinimo ir rusinimo dilema sprendžiama išeivijos laikysenos atžvilgiu.

Ž e m i n i n k a i i r " b e ž e m i a i "

Tokia tema paskaitą skaitė vakarinis antradienio paskaitininkas V. Natkevičius, M. A. Anot jo, pokarinė mūsų išėivijos poezija yra pergyvenusi du sukrėtimus: vieną su "Žemės" antologija (1951), pratęstą "Literatūros lankų" žurnalo (1952-1959), ir antrą su Algimanto Mackaus eilėraščiais, ypač jų rinkiniu "Neornamentuotos kalbos generacija ir Augintiniai" (1962).

"Žemės" antologiją redagavo Kazys Bradūnas. Dalyvavo - Juozas Kėkštas, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Vytautas Mačernis, Henrikas Nagys. Įvada parašė dr. Juozas Girnius. Mūsų poezijoje jis mato tris su karta kaita susijusius posūkius: tautinį atgimimą, nepriklausomybės metus ir tėvynės praradimą. Tie posūkiai išreiškia mūsų poetinio gyvenimo bangavimą. Firmojo tarpsnio centrinės figūros yra Maironis, Kudirka, Jakštas, kūrę visuomeninę poeziją. Antrojo tarpsnio pirmosios bangos atstovai - Putinas, Sruoga, Binkis, Kirša, pasukę simbolistinio individualizmo keliu. Antrojo nepriklausomybės dešimtmečio poetai - Aleksandriškis-Aistis, Nėris, Miškinis, Anglickas, Boruta, Brazdžionis. Jų lyrika, persunkta asmeniniu laimės rūpesčiu, pasiekė zenitą.

Trečiosios kartos (žemininkų) poetuose nebepastebime subjektyvaus asmeniškumo. Jų kūryba nėra visuomeninė, bet daugiau idėjinė-filosofinė. Paskaitininkas apibūdino visų penkių žemininkų - Vytauto Mačernio, Nykos-Niliūno (grįžta į gimtosios žemės tikrovę), Kazio Bradūno (žemdirbių lūpomis dainuoja žemę), Juozo Kėkšto (protestuoja prieš nelaisvę, ieško gyvenimo prasmės) ir Henriko Nagio (meilė žmogui) kūrybą, kuri yra himnas gimtajai žemei, pateikdamas jos pavyzdžius ir aiškinimus. Nors "Žemės" rinkiny ir nedalyvavo, bet žemininkų penketukui iš esmės priklauso ir Vladas Šlaitas, kuriąs taip pat idėjinę poeziją.

IV-ios mūsų poetų kartos, vadinsime juos "bežemiais", poezija yra tamsi ir beviltiška. Iškiliausias jos atstovas - Algimantas Mackus. Jis rašo grubiai, nebrangina to, ką vertino ankstesnioji poetų karta, vaizduoja absurdišką pasaulį. Jį seka Liūnė Sutema (Zinaida Nagytė-Katiliškienė) ir Vitalija Bogutaitė-Keblienė. Prie "bežemių" reikia priskirti ir Danguolę Sadūnaitę-Sealey bei Mariją Saulaitytę, nors jos yra kitokios.

Savo mintis apie žemininkus ir "bežemius" Natkevičius taip reziumavo. Su žemininkų karta lietuvių minties lyrika pasiekė nepaprastai aukštą lygį. Pereidama iš nuotaikinės lyrikos į idėjinę, žemininkų poezija siekia grožio ir tiesos vienybės.

Bežemių lyrika naujojo modernizmo įtakoj kai kur artėja į nihilizmą. IV kartos lyrikai nėra vienodi savo pasaulėvaizdžiu: šalia gyvenime ir kūryboj prasmės neišvelgiančių "bežemių" yra ir prasmės ieškančių bei ją randančių poetų.

Pavyzdinius eilėraščius skaitė Aldona Rygelytė ir Jonas Sonsas, abu iš Romuvos.

Trečiadienio (liepos 21) rytą kun. prof. dr. J. Jūraitis iš Šveicarijos skaitė apie

M e i l ė s p r o b l e m ą J o b o k n y g o j e
i r A . C a m u s r o m a n e M A R A S .

Tarp Jobo knygos ir "Maro" veikėjų beveik pustrėčio tūkstančio metų. Bet jie yra tarp savęs giminės. Jobas, riejamas beprasmių ir savavališkai jam primestų kančių, burnoja ir maištauja. Jis, nors ir "užsiima burną" ir pažadą neaprépiamo Dievo akivaizdoje daugiau nekalbėti, bet jo problemos, kurios yra likę ir mūsų problemomis, tuo tylėjimu neišrišamos. Atrodo, kad Jobo knygoje meilė tegalima kaip

viltis, kaip laukimas, kaip savęs paties kūriniu pripažinimas.

A. Camus "Maras" kelia kančios problemą ir meilės galimumą "tokiame pasaulyje, kuriame vaikai kankinami", kartu su žmogaus imanencijos problema. Kaip yra galima meilė, jei žmogus gyvena kaip apgultame, maro ligos užkrėstame mieste, jeigu visas žmogiškas šiltumas ir draugystė sunaikinami arba beprasmiškos kančios, arba mirties.

Jėzuitas Paneloux ir dr. Rieux atsako kiekvienas savotiškai į šias problemas. Jėzuitas miršta be gydytojo, išgyvendamas visą mirties vienišumą ir nykumą, bet vis tiek matydamas ir tokioje mirtyje prasmę. Dr. Rieux nors žino po maro, kad maro bacilos pasiliks, kad mirtis viską nutraukia ir sunaikina, bet jam užtenka išpildyti savo pareigą ir su visu atvirumu bei orumu priimti beprasmiškumą ir absurdiškumą. Išgyventi nuoširdų žmogiškumą, išgyventi vieną akimirksnį meilės, tai yra viskas, kas žmogui galima.

Savo išvadose referentas priminė, kad gal būt sąjungis tarp Jobo, kuris, nors burnodamas ir maištaudamas, save tvariniu pripažįsta, ir tarp dr. Rieux, kuris tik gydyti ir gelbėti nori, galėtų būti krikščioniška išvada.

Diskusijų metu išryškėjo, kad Jobo knyga ne tik žydai, bet ir mūsų tautai būdinga. Žmogui yra leista ginčytis su savo Kūrėju ir ieškoti išeities. Jobo draugus, kurie visose kančiose Dievo bausmę mato, Dievas pats sudraudžia. "Jūs negerai kalbėjote apie mano tarną Jobą!" Ar nėra kančios ir siaubai tas žmogaus istorijos ir jo išsivystymo variklis, tas "polemos", apie kurį kalbėjo Heraklitas?

Liepos 21 vakariniame posėdyje kalbėjo Oklahamos universiteto profesorius dr. V. S. Vardys tema

L i e t u v a   i r   i š e i v i j a

Pradžioje jis išdėstė savo asmeninį požiūrį į mokslo ir lietuviybės dalykus. Tas požiūris nei grynai teorinis nei praktinis, bet visiškai atsietas nuo politikos. Jis kėlė reikalą svarstyti Lietuvos padėtį ne per išeivijos prizmę, bet platesnėje palyginamojoje plotmėje, atsižvelgiant į bendrą Sov. Sąjungos ir pasaulio raidą.

Mokslinį žvilgsnį trukdo dvejopas emocinės žvalgos būdas, dėl kurio Lietuva tampa tik meilės ar neapykantos, bet ne studijų dalyku. Jis skyrė du emocinio galvojimo būdus: 1) naivusis - būdingas prokoministiniam senųjų amerikiečių "vilninkų" nusistatymui, pašiepiamam pačioje Lietuvoje, ir 2) schizofreninis, kuris pastebimas naujųjų išeivių dalyje, persiėmusių neapykanta kraštą valdantiesiems ir dėl to nenorinčių regėti tikrovės, jeigu ji nesiderina su jų politiniu nusistatymu. Paskaitininkas, kaip lyginamosios valstybinės santvarkos specialistas, siūlė Lietuvos padėtį svarstyti palyginamuoju būdu, atsižvelgiant į 3 raidos veiksnius, būtent, Sov. Sąjungą ir jos tarptautinį svorį, sovietų tautinę politiką ir pačią Lietuvą.

1) Postalininėje raidoje nepasitvirtino spėjimai, kad sovietinė visuomenė pasuks sudemokratėjimo ar didesnių laisvių keliu. Ji ir toliau palieka vienapartiškai orientuota. Po Chruščiovo valdžios atėjusi kolektyvinė vadovybė savo poziciją sutvirtino. Lietuva vystosi sovietų vienapartiškai orientuotos visuomenės rėmuose.

2) Chruščiovą pakeitus, buvo pastebėtas tam tikras atoslūgis: daugiau atsižvelgta į tautines savybes, leistos rehabilituoti senosios kultūrinės vertybės. Tačiau dabar vėl palaipsniui grįžtama prie Chruščiovo suformuluotos tautų asimiliavimo politikos, siekiant sukurti "vienalytę sovietinę tautą". Reikia palaidoti viltį, jog sovietai kada nors sugebės sukurti tikrą tautų federaciją. Ilgoje

distancijoje nerusiškosioms tautoms iš viso nebeliksią daug vietos.

3) Svarbu žinoti, kas per tą laiką įvyko Lietuvoje, kuri keitėsi sovietinės santvarkos poveikyje. Ryškiausias jos bruožas - pramonėjimas, kuris buvo padiktuetas svetimšalių. Drauge sekė krašto miestėjimas. Lietuva vis daugiau supama rusų. Atsirado nauji lietuvių tipai. Sovietinio žmogaus vyraujantis ideologinis bruožas - pragmatiskumas. Lietuvoje marksistinių mintytojų kaip ir nėra. Užtinkama daug pykčio Vakarams. Lietuvoje brendusiam žmogui esą būdingi tokie ideologiniai elementai: a) kolektyvinė nuosavybė, b) rezignacija, kad politiniai ryšiai su Rusija galutinai nustatyti, c) smarkiai pažengusi sekuliarizacija, d) nesumenkęs tautiskumas, taikingomis priemonėmis siekias kiek galima daugiau sprendžiamosios galios paveržti iš Maskvos į Vilnių, e) susitaikymas su žmogaus teisių trypimu, sąmoningas apsiribojimas asmeninio saugumo, duonos kąsnio rūpesčiais, nematomos policijos baimė, f) betkokio idealizmo išblėsimas partijos kadruose.

Išvadinėje dalyje prof. Vardys kėlė klausimą, kaip turime reaguoti į tokią kaitą. Jis siūlė: 1/ atmesti naivų ir schizofreninį galvojimą, 2/ regėti daugiaropus visuomenės matavimus, kuriems suvokti reikalingas blaivus žvilgsnis, 3/ išsivaduoti iš "politizmo diktatūros".

L i e t u v a   i r   ž y d a i i s t o r i j o s   š v i e s o j e

Prof. dr. Z. Ivinskis iš Bonnos ketvirtadienio rytą pasinaudojo Studijų savaitės forumu tarti tuo klausimu mokslininko žodį.

Žiaurumais žydų atžvilgiu /lietuvių neteisingai kaltina patys žydai ir komunistai. Pirmieji - dėl tikrosios padėties nežinojimo, antrieji - norėdami suniekinti 1941 sudarytą Laikinę Lietuvos vyriausybę ir priešsovietinius sukilėlius.

Pirmieji žydai Lietuvoje pasirodė Vytauto d. laikais XIV š. gale. Jie atvyko iš Lenkijos ir gavo privilegijas. Tolydžio žydams atiteko kredito įstaigų monopolis. 1440-92 sutinkame žydų muitininkų. XVI š. buvo žydų Lietuvoje išigalėjimo amžius. Žydai gyveno daugiausia miestuose, vis plėsdami savo veiklos sritis. Jie stvėrėsi prekybos miško medžiaga, smuklių laikymo. Nė vienas dvarininkas neišsiversdavo be žydų patarnavimų. Nuo XVII a. vidurio prasidėjusios Lietuvos nelaimės neaplenkė nė žydų.

XVIII a. žydai ėmė vėl atsigauti. Jie įsitvirtino dar prekyboje bei amatuose. Iki valstybės padalinimo žydai Lietuvoje nepergyveno jokių persekiojimų. Viešai žydus užkabino bene pirmasis vysk. M. Valančius, tačiau ne dėl jų rasės ar tikybos, o bendrų savo pamokymų liaudžiai rėmuose. Jis ragino lietuvius pradėti prekiauti ir verstis amatais, kur anuomet dirbo tik žydai, ir skelbė blaivybę. Ir Kudirkai užkliuvo žydai, demoralizuoja liaudį. Vaižgantas į "Pragiedrulius" įvedė du simpatingus žydų personažus, Savo veikaluose žydus vaizdavo dar J. Vilkutaitis, V. Krėvė ir kiti.

Nuo 1804 Rusijoje žydai galėjo gyventi tik šiaurės-vakarų gubernijoje. Nuo 1905 revoliucijos rusų visuomenėje pradėjo reikštis antisemitizmas. Įvykdavo pogromų. 1911-1913 viešumą jaudino garsioji Ukrainos žydo Beilio byla, palikusi visuomenėje priešžydiškų nuotaikų. Iš vakarinių gubernijų žydai ėmė emgruoti.

Žydų vaidmuo nepriklausomoje Lietuvoje buvo įvairiopus. Lietuvių tautiniame judėjime iki nepriklausomybės atgavimo žydai nedalyvavo. Visose nepr. Lietuvos vyriausybėse iki 1924 buvo ministeris be portfelio žydų reikalams. Nepr. kovose dalyvavo nemažas skaičius žydų. Gana aktyviai reiškėsi žydai Lietuvos seimuose, ypač Steig. seime. Iškilėnieji įsijungė į Lietuvos reikalų gynimą tarptautinėje plotmėje.

Vidaus gyvenime žydai buvo labai ortodoksiški. Daug nesusipratimų įvyko dėl krautuviių iškabų žydu kalba, dėl rusų kalbos vartojimo kasdieniniame gyvenime. Nemažą trynimąsi tarp lietuvių ir žydu kėlė pirmųjų pastangos užimti prideramą vietą prekyboje, pramonėje, amatuose, o taip pat laisvosiose akademinėse profesijose.

Žydu įnašas į lietuvių kultūrą nėra didelis. Praturtėję žydai netapo mūsų meno ir mokslo mecenatais. Atskiri jų tautiečiai reiškėsi teiseje, muzikoje, literatūroje ir kitose kultūros srityse.

Dauguma žydu, ypač jaunųjų, sovietinę okupaciją pasitiko su džiaugsmu. Jie padėjo okupantams persekioti lietuvius patriotus. 1941 užėmę Lietuvą hitlerininkai, stengėsi įtraukti lietuvius į žydu naikinimą. Pavieniai asmenys, daugiausia asmeninių motyvų skatinami, vokiečiams talkino. Vokiečių duomenimis, iki 1941.XII.1 Lietuvoje nužudyti 137.346 žydai. Daug lietuvių žydus gelbėjo nuo mirties. Dalis gelbėtojų skaudžiai nukentėjo.

Liepos 22 popietė priklausė muzikai. Valt. Banaitis iš Bonnos skaitė apie **J u o z a G r u o d i - s i m f o n i n i k a .**

Kompozitorius (1884-1948) priklausė pirmajai lietuvių profesinės muzikos kūrėjų kartai, kuri paaukojo net savo talentą, kad sukurtų stiprius pamatus naujai statomos kultūros atžalai. Besidarbuojant dirigentu, pedagogu, visuomenininku, mažiausia laiko liko kūrybai. Bet Gruodis pakėlė Kauno muzikos mokyklą į konservatorijos - aukšt. mokyklos lygį, buvo pirmasis ir svarbiausias kompozicijos profesorius. Be jo pastangų, be jo išmokslintų kompozitorių (Račiūnas, Juzeliūnas, Klova, Gaidelis ir kt.) šiandien nebūtų nei "tarybinės", nei "netarybinės" profesinės lietuvių muzikos.

Gruodis buvo didelis muzikinis eruditas, savotiškas "enciklopedininkas". Norėdamas įrodyti pasauliui, kad lietuviai yra tarptautinio lygio, savo kūryboje naudojo pačią sunkiausią, rafinuočiausią ano meto techniką. Ypač jo simfoninė muzika skambėjo "nesuprantamai", tarsi chaotiškai. Šiandien, pasiklausę įgromųjų, esame kitos nuomonės: mūsų ausis daug ko "pramoko". Gruodis šiandien skamba tarsi modernizmo klasikas, tarsi Regerio tąsa, nekažinkiek toli nuo Skriabino ar Stravinskio. Bet jis buvo iki kaulų "liaudiškas" kompozitorius. Teisybė, Gruodis nekartą šaipėsi iš populiarių, neva "liaudies dainų". Kas kita sutartinės. Pagrojus dvi vyrų chorui aranžiruotas sutartinės, klausytojai galėjo įsitikinti tos muzikos "keistumu", dinamiškumu, disonansiškumu, sinkopiniais, beveik groteskiškais ritmais. Lygiai tais pačiais bruožais pasižymi ir Gruodžio simfoninė muzika!

Mokėjo jis rašyti ir "kitaip" - trumpesnius, apvalesnius dalykus (simf. poema "Rudenėlis", dvi orkestrinės siuitos, originalinės dainos,meisteriški chorai). Visad svajotojo parašyti operą, parašė vieną baletą "Jūratė ir Kastytis", dramatinę muziką 4-iems veikalams. Šie orkestriniai kūriniai Lietuvoje anksčiau tebuvo grojami tik vieną kartą! Kad palengvinus publikai kelią bent į intelektualinį jo ork. muzikos supratimą, 1939 parašė simfoniją "Iš Lietuvos praeities". Pagal paties autoriaus pateiktą programą buvo išanalizuotas kūrinys su kiekvienos dalies ištraukomis - iliustracijomis.

Tolimesnė pakopa buvo "Orkestrinės variacijos lietuvių liaudies dainos 'Ulijona' tema". Referentas griežtai paneigė, kad šis kūrinys esąs koks tai "tarybinės valdžios produktas". Veikalas buvo kompozitoriui radiofono užsakytas dar 1942/43 sąvartoje ir užbaigtas beveik laiku, bet koncertinę rampą teišvydo regis tik 1945. Jis tapo Gruodžio "gulbės giesme". Mirė 1948 balandžio 16 rytą - tą pačią dieną, kurią "Tiesoje" pasirodė jo "atgaila": atsisakęs sekti "supūvusį vakarų" formalizmą, eisiąs VKP(b) nurodytu keliu ir rašysiąs jau muziką "iš liaudies į liaudį"... Šiandien bandoma tai nušviesti, kaip

"testamentą".

Demonstruojant muziką, pagrota ištraukų iš daugelio Gruodžio veikalų.

Penktadienį rytą skaitytoje paskaitoje

L i e t u v o s   s i t u a c i j a
n a u j o j o   d e š i m t m e č i o   a n g o j e

Stasys Lozoraitis jr., Lietuvos atstovas prie Šv.Sosto, pažymėjo, kad yra atėjęs laikas krašto reikalais ne tiek informuotis ar informuoti, kiek pasiremiant turimomis gausiomis žiniomis, nuodugnai išdiskutuoti visas su Lietuva susijusias problemas ir rasti patį veiksmingiausią būdą padėti pavergtai tautai. Pastebėjęs, kad Lietuvos likimas didelė dalimi priklauso nuo Maskvos, nagrinėjo opozicijos užuomazgą pačioje Sovietų Sąjungoje. Jo įsitikinimu, sovietų raidai ateityje nemažos reikšmės turės tautinė problema ir didelis technologinis atsilikimas.

Lozoraitis toliau kalbėjo apie 1941 sukilimą, pažymėdamas, jog priešingai sovietų teigimams, jis buvo gaivalingas tautos aktas už savo krašto laisvę, neturėjęs jokios užsienio paramos. Sukilimas buvo lietuviškosios rezistencijos pradžia, kuri ir šiandien tebesitęsia, tik kita forma. Jis išskėlė faktą, kad nacių viliojama Lietuva niekad nesėdo prie bendro stalo, kaip Sovietų Sąjunga, kuri, su jais pasidalinusi Pabaltijo valstybių žemes, vėliau tiekė brangias žaliavas.

Lozoraitis išreiškė nuomonę, kad lietuvių kova pirmoje vietoje vyksta už krašto laisvę ir prieš svetimuosius. Net ir rusai už Lietuvos sienų gali būti jos draugai ir sąjungininkai. Kova prieš svetimuosius Lietuvoj yra visoms pasaulio tautoms suprantama ir diaklektinėj plotmėj pastato net Vakarų komunistus į keblią padėti. Net ir Vakarų komunistams dažnai neaišku, kodėl tiktai Maskva turi sprendžiamąjį balsą marksizmo interpretavime ir, būdama vadinamame socialistinių šalių bloke mažuma, imasi neklaidingo "vyresniojo brolio" rolės.

Paskaitininkas pažymėjo, kad naujasis dešimtmetis atneš daug, kartais ir netikėtų, naujovių. Lietuviai galės tinkamai prisitaikyti prie padėties tiktai tada, jei jų visuomenė užsienyje turės diferencijuotą sąrangą, kurioje visos nuomonės galės pasireikšti ir kurioje skirtingų pažiūrų žmonės mokės kartu dirbti. Baigdamas, Lozoraitis ragino žiūrėti į ateitį su pasitikėjimu, nes lietuvių jėgos yra šiandien didesnės, negu bet kada praeityje.

Paskutinis XVIII Stud. savaitės paskaitininkas buvo dr.G.Bauras, Evangelikų akademijos Radevorwalde docentas. Liepos 24 rytiniame posėdy jis skaitė paskaitą apie

L i e t u v i ū   t r a d i c i n e   š e i m y n ą
i r   k a i m ą .

Savaitės dalyviai turėjo progą susipažinti su prelegento disertacijos turiniu, kurio dalis buvo panaudota paskaitai. Įžangoje paskaitininkas nurodė tautotyrynių studijų reikšmę dabartinėje visuomenėje, lietuviškųjų dalykų svarbą, apibūdino metodinius reikalavimus. Jis pabrėžė, kad ligšiol svetimsaliai tyrinėtojai dažnai stokodavo įsijautimo į jiems nepažįstamus lietuviškus dalykus. Dr.Bauras sakosi užtikęs mūsų kaimiškosios kultūros turinyje tokių elementų, kurių trūksta pramoninei visuomenėi ir gali būti joje naudojami terapiniais tikslais.

Toliau jis apibūdino tradicinę lietuviško ūkininko šeimyną, kurią sudarydavo visi vieno kaimo gyventojai, savi ir svetimi. Vaizduodamas jos gyvenimą ir kasdieninius santykius, paremtus uždaro ūkinio vieneto interesais, jis plačiau sustojo ties klausimais, kaip lygtu-

vės, žodinės sutartys, broliava, samdinių rūšys. Antroje dalyje jis nagrinėjo tradicinį kaimą, jo gyventojų rūšis, tradicinių normų ir papročių sistemą. Tai buvusi visuomenė, kurioje kiekvienas nuo savo gimimo turėjo nustatytą vietą. Viską tvarkė nerašyti įstatymai, saistomi griežtų papročių.

Išvadose paskaitininkas pabrėžė, kad jam, susipažinusiam su tradiciniu Lietuvos kaimu, didelį išpūdį daro nepaprastas kaimo žmonių santykių nuoširdumas, ryšys su gamta, asmeninis, ne formaliais nuostatais ar paragrafais, bet sveiku ūkininko protu pagrįstas santykiavimas.

P a r o d o s   i r   f i l m a i

Didžiojoje salėje A. Grinienės rūpesčiu buvo įrengtas išeivijos knygų skyrius, o dail. A. Krivicko - tėvynės knygų skyrius. Parodoje buvo išstatyti gausūs naujausieji literatūros, meno, muzikos, mokslo ir kultūros žurnalai. Bendros knygų parodos panoramą sudarė meniški plakatai.

Kitose mažesnėse salėse veikė keičiamos foto parodėlės, supažindinančios su šiuolaikine architektūra tėvynėje, mūsų pajūriu ir dainų šventėmis išeivijoje ir okup. Lietuvoje. Popietėmis buvo demonstruojami lietuviški filmai: "Poetas" (Maironis), "Saulės pasakos", "I. Simonaitytė", "M. K. Čiurlionis" ir "Muzikinis kaleidoskopas".

Tėvynės valandėlės dieną Grinienė, Laukaitienė, Lucienė ir kit. įrengė gausų ir gražų lietuviškos tautodailės ir gintaro dirbinių skyrių. Tą pačią dieną savaitės dalyviai susipažino ir su naujausia dail. A. Krivicko kūryba. Svečiai gyvai domėjosi visų parodėlių eksponatais.

P a b a i g a

Sekmadienio (liepos 25) rytą pamaldas katalikams laikė savaitės dvasios vadovas kun. A. Rubikas, kuris kasdien sakė turiningus pamokslus. Per mišias naujas religines giesmes giedojo kun. K. Senkus ir B. Spies-Gailiūtė, palydint muz. V. Banaičiui.

Uždaromąjį posėdį pradėjo dr. K. Čeginskas savaitės darbų apžvalga. Be kitų dalykų jis pabrėžė, kad moksliško lietuviškųjų dalykų nagrinėjimo reikalas vis labiau jaučiamas ir įvertinamas mūsų visuomenėje. Šiandien tenka skųstis nebe žinių stoka, bet sunkumais jas surinkti ir tinkamai apdoroti, daryti jų atranką, ieškoti naujų būdų tiriamuoju darbu pasidalinti aprėpiamomis sritimis. Savaitėje nagrinėtos aktualios temos, anot jo, aiškiai parodė, jog lietuviškųjų dalykų nebegalima izoliuotai nagrinėti. Kiekvienos reikšmingesnės nūdienės problemos sprendimą sąlygoja visa eilė sudėtingų veiksmų, kaip Lietuvos visuomeninės sandaros kaita, bendroji sovietinė raida, tarptautinė padėtis, išeivijos vaidmuo.

Meninių reikalų tvarkytojas V. Banaitis kėlė mintį, kad jau pats laikas susirūpinti lietuviškųjų meninių ir kultūrinių vertybių atrankos ir pristatymo reikalais. Ryšium su tuo pabrėžė ir lietuviškosios Meno akademijos būtinybę.

Šios savaitės rengėjų technikinės komisijos vardu Alina Grinienė padarė pranešimą, kuriame nurodė, kad savaitėje dalyvavo 138 asmenys, neskaitant didelio skaičiaus svečių, tarp jų gausaus būrio iš jubiliejinės skautų stovyklos. Visą savaitę išbuvo 40 žmonių. Vidutiniškai kasdien paskaitų klausė 55-60. Dalyvių buvo iš Anglijos, Belgijos, Italijos, JAV-bių, Kanados, Prancūzijos, Skotijos, Švedijos, Šveicarijos ir Vokietijos. VLB Valdybos parama 1.000 DM buvo nepakankama. Apie 300 DM išrūpino VLB Stuttgarto apylinkė. Talkon atėjo atskiri asmenys. Likusią išlaidų dalį per 2000 DM padengė Europos LFB. Moderatorius dr. K. Čeginskas palinkėjo visiems dalyviams geriausios sėkmės, skleidžiant šios Stud. savaitės mintis ir žinias.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

Rinkimų komisija

Miesau, 1971 m. rugpjūčio 2 d.

Nr. _____

Visoms

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

apvylinkėms

1. Apylinkėse balsuotojų (rinkikų) sąrašai privalo būti atskleisti nuo 1971 m. rugpjūčio 15 d. septynių (7) dienų tikrinimui (R.N. § 14). Apie tai apylinkių vadovybės paskelbia nariams, pažymint, kur ir kuriomis dienomis bei valandomis galima tikrinti rinkikų sąrašus. Sąraše nurodoma skundimo tvarka ir terminas.

Bendruomenės nario pareiga pasitikrinti, ar yra įrašytas į rinkikų sąrašus ir ar nėra sąrašuose įrašyta tokių asmenų, kurie neturi balsavimo teisių. Iki sąrašų atskleidimo pabaigos (1971.VIII.21) galima apylinkės vadovybei pareikšti raštu:

- a) kad sąraše yra praleistas narys, turintis teisę balsuoti ir turįs būti įrašytas sąrašui, ir
- b) kad sąraše įrašytas asmuo, neturįs teisės balsuoti ir iš sąrašo brauktinas.

Apylinkių vadovybės prašomos vadovautis Rinkimų nuostatų §§ 14-17.

2. VLB Tarybos rinkimai įvyks 1971 m. lapkričio 23 d. Į Vokietijos lietuvių bendruomenės tarybą siūlomų kandidatų sąrašai privalo būti Rinkimų komisijai atsiųsti ne vėliau, kaip iki š.m. rugsėjo 16 d. (jei laišku, tai pašto antspaudo data) (Rink.Nuost. § 14).

3. VLB Tarybon renkama penkiolika (15) narių trejiems metams (Bendr.Stat. § 31). Kandidatų gali būti siūlomas ir renkamas kiekvienas pilnateisis Bendruomenės narys ne jaunesnis 21 metų amžiaus (B.St. § 32). Kandidatų sąrašą gali pasiūlyti ne mažiau kaip 5 pilnateisiai Bendruomenės nariai (R.N. § 18). Pasiūlytame kandidatų sąraše negali būti daugiau kandidatų, negu renkama Tarybos narių. Šiuo atveju vienu sąrašu siūlyti ne daugiau kaip penkiolika (15) kandidatų. Siūlytojai savo ranka pasirašo jų siūlomąjį kandidatų sąrašą. Neleidžiama pasirašyti už kitą, nors ir jam prašant (R.N. § 19). Prie siūlomo kandidatų sąrašo būtina prijungti kandidatų sutikimai raštu būti renkama į VLB Tarybą.

4. Siūlomų kandidatų sąraše nurodoma:

- a) kandidato pavardė, vardas, amžius, nario knygelės numeris, užsiėmimas arba profesija, adresas ir kuriai Bendruomenės apylinkei priklauso;
- b) siūlytojų pavardės, vardai, amžius, nario knygelės numeris, adresas ir kuriai apylinkei siūlytojas priklauso (R.N. § 19);
- ir c) kas iš siūlytojų įgaliotas sąrašui atstovauti, kad radus sąraše trūkumų, būtų žinoma į ką kreiptis dėl jų pašalinimo (R.N. § 19).

5. Bendrąjį laikų pasiūlytų kandidatų sąrašą Rinkimų komisija išsiuntinės apylinkėms š.m. spalio 7 d. paskelbti visų rinkikų žiniai (R.N. § 21).

6. VLB apylinkių vadovybės prašomos gerai susipažinti su Rinkimų nuostatais, kurie joms išsiuntinėti prie R.K. balandžio 4 rašto Nr.1

Visi Vokietijos lietuvių bendruomenės nariai kviečiami dalyvauti š.m. rinkimuose į VLB Tarybą ir bendradarbiauti su Rinkimų komisija.

Dr. JURGIŠ GURKLEVIČIUS

Rinkimų komisijos pirmininkas

J A U N I M O S A Š K R Y D I S

šiemet vyko nuo liepos 15 iki 30 Šiaurės Vokietijos kurorte Bad Pyrmonte, Ostheimo patalpose. Jį surengė Vokietijos LB Jaunimo sekcija. Dalyvavo, įskaitant ir proginius užėivius, apie 40 jaunuolių iš Vokietijos, Anglijos, JAV-bių bei Kanados.

Jaunimo sekcijos valdybai paveikiai talkininkavo R.Šileris, A.Rygelytė ir kiti. Apskritai paėmus, visi suvažiavimo dalyviai aktyviai dalyvavo programoje. Suvažiavimo intencija - pasiruošti 1972 JAV-bėse įvyksiančiam Jaunimo kongresui, į kurį ir Vokietijos lietuvių jaunimas žada siųsti savo atstovus.

Paskaitų temos pasižymėjo aktualumu. Jos buvo:

Kodėl šiandien jaunuoliui verta būti lietuviu? Skaitė K.Baublys iš Anglijos.

Sovietų Sąjungos valstybinė santvarka - V.Banaitis iš Vokietijos. 1941 sukilimas ir jo prasmė - Vasario 16 gimnazijos direkt.V.Natkevičius.

Apie narkotikų naudojimą jaunimo tarpe informavo dr.G.Bauras iš Vokietijos.

Kritišką Vokietijos lietuvių jaunimo padėties bei veiklos apžvalgą pateikė A.Stankus iš Bonnos (V.Vokietija).

Pas. jaunimo kongreso reikalu kalbėjo Oniūnas iš JAV-bių. Nutarta per Naujuosius Metus sušaukti suvažiavimą delegatams į Kongresą paruošti.

Literatūros vakarą, kuriame buvo skaitoma Mačernio poezija, pravedė A.Rygelytė, Oniūnas ir P.Kolyčius.

Sąskrydžio metu vyko dail.A.Krivicko atvežta lietuviškos spaudos paroda. Taip pat A.Krivickas pasirūpino filmų iš Lietuvos rodymu.

V A I K Ų S T O V Y K L A

Romuvoje šiemet vyko nuo liepos 25 iki rugpiūčio 15. Ją suorganizavo VLB Tarybos referentas vaikų reikalams tėv.A.Bernatonis ir VLB Valdybos pakviestas mokyt.A.Palavinskas, talkinamas mokyt.R.Baliulio bei E.Baliulienės ir D.Brusokaitės-Berruer iš Prancūzijos. Vaikus prižiūrėjo, įvairių žaidimų bei dainų ir tautinių šokių mokė moksleiviai P.Dauknys, V.Poškaitis, P.Urbanas, studentai - Ang.Gaidelytė iš Hamburgo, dvi Aldonos - Dabrilaitė ir Rygelytė - iš JAV-bių, P.Kolyčius iš Kanados ir M.Čeginskaitė iš Švedijos. Medicininė priežiūra rūpinosi gail. sesuo M.Palavinskienė, religinį patarnavimą teikė kun.J.Dėdinas, tėv.A.Bernatonis ir kun.J.H.Šulcas. Gerą ir skanų maistą gamino trys virėjos, vadovaujamos O.Bartusevičienės, senj. Stovyklavo apie 60 lietuvių šeimų vaikų iš Vokietijos, Prancūzijos, Švedijos ir Belgijos.

Kadangi oras pasitaikė giedras ir šiltas, jaunieji stovyklautojai dažnai būdavo vežami maudytis. Rugpiūčio 3 surengta naktinė iškyla į mišką, iš kurios vaikai grįžo apie vidurnaktį kupini išpūdžių. Rugpiūčio 6 suorganizuota išvyka į Heidelbergą, kur apžiūrėta pilis ir susipažinta su universitetiniu miestu prie Neckaro. Vakaraais buvo ruošiami šokiai, žiūrimi lietuviški filmai apie nepr.Lietuvą, Vasario 16 gimnaziją, Maironį ir kiti, kūrenami laužai, ir t.t.

Rugpiūčio 7 vakare studentų iš JAV-bių iniciatyva suruoštas bazaras - čigonų stovykla su čigonų šokiais, ateities būrimu, strėlių ir kaštonų mėtymu į taikinius, jėgos bandymu, kavine palapinėje, obuolių ir bulvių kepimu prie laužo, egzotine muzika ir t.t.

Kiekviena diena būdavo pradama rytine mankšta. Po pusryčių pakeliamą vėliava. Priešpietiniams užsiėmimams visi vaikai būdavo paskirstomi į tris grupes: vieni šokdavo, kiti dainuodavo, o tretie mokydavosi lietuvių kalbos pasikeistinais. Tais popiečiais, kai nebūdavo vyksta maudytis, užsiėmėdavo rankdarbiais ir piešimu. Po vakariėnės -

vėliavos nuleidimas, visiems giedant Lietuvos himną.

Rugpiūčio 14 įvyko baigiamasis laužas. Po vakarienės paskutinį kartą nuleista Lietuvos trispalvė. Stovyklos vadovas mokyt. A. Palavinskas padėjo visiems stovyklos globėjams, rėmėjams ir talkininkams už paramą ir darbą, ypač BALFui už 700 dol., Labdarai už 400 DM, Liet. Raud. Kryžiui ir dr. St. Sereikai, aukojusiems po 200 DM, Romuvos gyventojui A. Mikalauskui už 100 DM, A. Stasiūnienei už 50 DM, Vasario 16 gimnaz. direkt. V. Natkevičiui už ledus (30 DM), tėv. A. Bernatoniui už atsisveikinimo vaišes vadovams ir talkininkams. Išreiškė viltį, kad visi stovyklautojai buvo patenkinti ir kad ateinančiais metais vėl visi susitiks Romuvoje.

Kadangi per vėliavos nuleidimą prapliupo smarkus lietus su audra ir laužo lauke negalima buvo kurti, vaikučiai salėje parodė, ką jie per 3 stovyklavimo savaites išmoko: apie dvi valandas lietuviškai deklamavo, dainavo ir šoko. Buvo daug komiškų ir sąmojingų numerių. Komišką Sadutę pašoko mergaitėmis persirengę stovyklos vadovai bei talkininkai.

Mažiesiems stovyklautojams pavargus ir nuėjus ilsėtis, valgyklos salėje įvyko atsisveikinimo naktį piečiai su dainomis, šokiais ir žaidimais.

N o r d r h e i n - W e s t f a l i j o s l i e t u v i ū
v a i k ū v a s a r o s s t o v y k l a v y k o n u o l i e p o s 5 i k i
25 Esslingene. Ją surengė ir vadovavo VLB Valdybos įgaliotiniai Gv. Šimkevičius ir Stasys Jasulaitis, talkininkavo E. Šimkevičienė, Živilė ir Angelė Vilčinskaitės ir kit.

----- xXx -----

K u n i g o V A C L O V O Š A R K O S
g i d a b r i n i s k u n i g y s t ė s j u b i l i e j u s

Š.m. liepos 21 suėjo 25 metai, kai Eichstätto (Bavarijoje) katedroje teologijos studentas Vaclovas Šarka kartu su 7 studijų kolegomis priėmė kunigystės šventimus. Iš tų 8 vyrų 2 jau mirę Vokietijoje: kun. Stasys Lisauskas mirė 1966 vasario 4 Memmingene ir kun. Viktoras Kaleckis mirė 1970 rugsėjo mėnesį Dieburge. JAV-bėse gyvena kunigai Juozas Budzeika MIC, Antanas Bukauskas ir Jonas Klimas. Vladas Sala viejus gyvena Schongau/Lech, vadovauja gudų katalikų sielovadai Vokietijoje, turi rytų apeigų protoarcheriejaus rangą. Dr. Kazimieras J. Vaišvilas klebonauja Augsburgio vyskupijoje Hofsteten parapijoje. Kun. V. Šarka yra lietuvių kapelionas ir lietuvių kunigų dekanas Šiaurės Vokietijoje su būstine Hamburge.

Tuoju po primicijų kun. Šarka buvo paskirtas į Spackenbergo/Geesthacht lietuvių stovyklą dirbti sielovadoje dekanu kun. Vikt. Dabušio vadovybėje. Vėliau, kai didžioji emigracijos banga buvo sutelkusi daug tautiečių į pereinamąsias stovyklas, kun. Šarką apsigyveno Bremen-Grohne, kur ne tik rūpinosi tiesioginę sielovada, bet teikė visokeriopą pagalbą ir JAV-bes ir kitur išvykstantiems lietuviams. Nuo 1951 gyvena Hamburge ir iš ten aptarnauja smulkiais grupelėmis išsiblaškiusius lietuvius nuo Baltijos jūros iki Žemosios Saksonijos sostinės Hannoverio. Pamaldas laiko Hamburge, Lūbecke, Neustadte, Bremene, Geesthachte, Hannoveri, Salzgitter-Lebenstedte ir eilėje kitų vietovių. 1955 vasario 14, vykdamas į Vasario 16-sios minėjimą Geesthachtan, buvo labai sunkiai sužeistas eismo nelaimėje, taip kad jau buvo plačiai pasklidusi žinia apie kun. Šarkos mirtį ir kai kur buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už jo vėlę, o kurso draugai JAV-bėse buvo pradėję rinkti aukas paminklui ant kapo. Tačiau nepaprastai sveika prigimtis nugalėjo visas ligas ir po metų kun. Šarka vėl ėmėsi vystyti savo šakotą veiklą Vokietijos lietuviuose.

- 16 -

Jubiliatas nepasitenkina vien tiesioginėmis sielovadininko pareigomis, o yra giliai įsitraukęs ir į Vokietijos LB darbą. Nuo 1956 liepos 29 yra VLB Tarybos narys, rinkimuose 1956, 1959 ir 1962 gavo II-ją vietą, o 1956 ir 1968 surinkęs daugiausia balsų iš visų kandidatavusiųjų. Hamburge iš seno yra Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis prie vietos vyriausybės, o nuo 1970 eina tas pareigas taip pat Hannoverio prie Žem.Saksonijos krašto vyriausybės.

Kun.Šarka nuo 1952 leidžia savo parapijos biuletinį "Aušros Vartus", spausdinamą rotatorium, ir jį siuntinėja toli už savo parapijos ribų, o taip pat visai lietuvių periodikai, kuri iš biuletinio noriai semia žinias. Jis veikia taip pat sporto srityje, pirmininkauja "Baltikos" sporto klubui ir pats jame yra žaidęs tinklinio komandoje. Nevengia talkininkauti kitataučių sielovadoje, ypač lenkų ir kitų slavų, nes gerai moka jų kalbas, o turėdamas gražų ir stiprų balsą, noriai dalyvauja iškilmingose pamaldose rytų apeigomis.

Yra gimęs kun.Vaclovas 1922 gegužės 2 Kaniūkų kaime, Dūkšto parapijoje. Dūkšte baigęs pradžios mokyklą, gimnazijos mokslus išėjo Vytauto Didž. gimnazijoje Vilniuje. Kunigystei ruošėsi Vilniaus, Kauno ir Eichštatto kunigų seminarijose. 1944 vasarą pirmasis iš lietuvių klierikų pasiekė Bavariją ir pirmasis buvo priimtas į Eichštatto kunigų seminariją, kurion tų metų rudenį susirinko apie 80 lietuvių studentų, o vokiečių tebuvo vos keletas. Eichštatto seminarijoje sukartininkas buvo vienas klierikų vyresniųjų, vadinamas prefektas. Nuo pat gimnazijos laikų yra skautas, o dabar skautų kapelionas Vokietijoje. Veikia taip pat ir ateitininkuose.

Hamburgo lietuviai, vadovaujami LB apylinkės pirmininko Jono Valaičio, ruošia iškilmingą savo kapeliono pagerbimą š.m. rugpiūčio 22. Po iškilmingų jubiliejaus mišių bus pobūvis su kalbomis ir dainų koncertu. J.Valaitis taip pat stengiasi jubiliejaus proga išleisti kun. Vaclovo Šarkos biografiją, kuria bus įamžinta judriojo kunigo veikla.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J A

P r a d ė t a n a u j o b e n d r a b u č i o s t a t y b a

Labai reikalingas ir ilgai planuotas naujas bendrabutis š.m. rugpiūčio 12 pradėtas statyti. Žemės kasimo darbus, kaip ir gimnazijos pastatui, atliko 8591 LS lietuvių kuopa iš Schwetzingeno, kuriai vadovauja maj.J.K.Valiūnas. Tolimesnius darbus vykdys vietos vokiečių firmos, su kuriomis jau susitarta. 1972 vasarą pastatas bus atiduotas naudotis.

Kad naujas bendrabutis reikalingas, niekas neabejoja, kas savo akimis matė senąją pilį. Ji per 17 metų priglaudė bendrabutį. Laikui bėgant, buvo reikalingi vis didesni remontai. Jų dydis jokiu būdu nepateisino atsiiktų rezultatų.

Vasario 16 gimnazijos kuratorija, apsvarsčiusi esamą padėtį ir gavo si VL Bendruomenės pritarimą, nusprendė statyti naują pastatą. Šis sprendimas padarytas dėl to, kad dar vis atsiranda pakankamas skaičius lietuvių tėvų, kurie siunčia savo vaikus į lietuvišką mokyklą ir kad yra vilties, jog tokių tėvų atsiras ir ateityje.

Paskutiniaisiais metais Vasario 16 gimnazija pasidarė patrauki ir JAV-bių bei Kanados jaunuoliams. Iki šiol jų, tiesa, tebuvo tik 5, tačiau jau prasidedantiems naujiems mokslo metams iš Amerikos Žemyno yra priimtų 10 naujų. Visa eilė dar svyruoja, bet mažiausia keli jų apsispręs atvykti Europon. Vasario 16 gimnazija džiaugiasi, galėdama pasitarnauti ir užjūrio lietuviams, kurių pinigine parama ji

galėjo per 20 metų išsilaikyti.

Pagrindinis sunkumas, kurį teko nugalėti planuojant naują statybą, buvo jos finansavimo klausimas. Tik pažadėjus federalinei ir Baden-Württembergo vyriausybei statybą finansiškai remti, drįstama eiti prie projekto realizavimo. Nors su vokiečių valdžiomis buvo palyginti anksti principiškai susitarta, tačiau pinigų išmokėjimas buvo dėl krašto konjunktūrinės padėties sulaukytas ir tai neleido bendrabučio statymo pradėti, kaip planuota šių metų pavasarį. Tik dabar gautas pranešimas, kad skirti pinigai šiais metais galės būti išmokėti, todėl statyba nedelsiant ir pradeda.

Lėšų telkimas tarp lietuvių yra šiuo metu vienas pagrindinių rūpesčių. Jis jau pradėtas ir bus ateityje stiprinamas. Iki šiol atsiektais rezultatais Gimnazijos kuratorija yra visiškai patenkinta. Aukojama tautiečiai iš Vokietijos, Anglijos, Belgijos, Šveicarijos ir kitų Europos kraštų, ateina aukos net iš tolimosios Australijos. Piniginio vajaus vedėjas tėv. A. Bernatonis, lankydamasis JAV-bėse ir Kanadoje, rado daug palankių ir dosnių lietuvių - jų įnašas iki šiol didžiausias. Šalia atskirų asmenų, kurių pavardės šioje vietoje buvo ir bus skelbiamos, gimnaziją rėmė ir liet. įstaigos bei organizacijos, kaip Lietuvių fondas, Kanados liet. bankeliai, aukas siuntė liet. parapijos, lituanistinės mokyklos ir kiti sambūriai. Daug padeda ir BALFas.

Šitoks platus atsiliepimas į Gimnazijos kuratorijos paramos prašymą rodo, kad lietuviškai visuomenei rūpi Vasario 16 gimnazijos reikalai bei ateitis ir kad ji, išlaikiusi šią mokyklą 20 metų, yra pasiryžusi išlaikyti tol, kol bus reikalinga.

Vasario 16 gimnazijos kuratorija iki šiol patirto prielankumo paskatinta, pakartotinai kreipiasi į viso laisvojo pasaulio lietuvius, jų organizacijas ir sambūrius, prašydama ir toliau remti bendrabučio statybą, nes pinigų dar daug trūksta.

N A U J O B E N D R A B U Č I O S T A T Y B A I A U K O J O :

VLB D a r m s t a d t o apylinkės nariai per Alf. Mažeiką:		
A. Mažeika		150 DM
E. Neu, V. Pundzevičius, St. Šimkus ir B. Budreika po		100 "
J. Benetis, J. Gataveckas, A. Lipšys, J. Mažeika, A. Rimša ir V. Skeirys po		50 "
W. Timpf		40 "
J. Černiauskas ir J. Marcinkaitis po		25 "
A. Janusevičius ir P. Pauliks po		20 "
A. Liudzioweit, M. Petkūnas, E. Syska, M. Weeczorek ir Z. Waliogra po		10 "
P. Ciupka, W. Galiteew ir J. Banevičius	po	5 "
Dr. Kirkilionis iš Dörfles		140 "
V. Gustain iš Rastatto		100 "
Lietuvių klubas Lübecke ir N.N. po		50 "
E. Žilius iš Hamburgo ir V. Endriukaitis iš Lübecko po ...		25 "
DLK Birutės dr-ja per A. Balsienę iš Los Angeles (JAV), Birutė ir Paul Ceckus iš Dearborn Hts.	" po	100 "
W. Schoenbergas iš Clevelando	" ...	50 "
Hamiltono (Kanada) vysk. Valančiaus lituanistinė mokykla per L. Tamošauską		36,20 "
A. Mickevičius iš Brooklyno, G. Bukoff iš New Buffalo, E. Vilimaitė iš Čikagos, L. Milukienė iš Plainview (JAV) ir R. Cibas iš Sydney (Australija) po		10 "
D. ir V. Anoniai iš Forest Hills ir A. Kareiva iš Čikagos po		30 "
L i e g e (Belgija) lietuvių apylinkės nariai per B. Spies:		

Liege lietuvių bendruomenė	1.000	belg.fr.
Ed.Cinzas	500	" "
A.Havinskai ir St.Zmuidzinas po	150	" "
O.Kleivinienė, J.Zizmeskaitė, Paulauskai, O.Spudytė, G.Wendt, P.Bruzas, St.Baltus ir Mascovic po	100	" "
J.Dirmauskas, V.Kvietkauskienė, A.Kvietkauskas ir B.Levinskienė po	50	" "

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja

VASARIO 16 GIMNAZIJOS KURATORIJA

Bendrabučio statybos sąskaita: Konto Nr. 01/76719
Deutsche Bank, Weinheim/Bergstr. (Sonderkonto Internatsbau).

Aukotojams sumažinami mokesčiai.

T R A D I C I N Ė E V A N G E L I K Ų I Š K Y L A

Liepos 8, sekmadienį, ekskursavo Evangelikų jaunimo ratelio nariai, vadovaujami mokytojų Fr.Skėrio. Kadangi autobuse buvo dar keletas laisvų vietų, jie pasikvietė kartu keliauti ir keletą svečių.

Po ilgesnio lietaus sekmadienis pasitaikė labai gražus. Pirmoji sustojimo vieta - Wormsas, kur susipažinta su sena ir gražia katedra, jos istoriškai bei meniškai vertinga aplinka, netoli esančiu išpūdinu Martyno Liuterio paminklu, kurį sudaro visa grupė statulų.

Po Wormso sekė Speyer'is. Speyerio katedra daug paprastesnė. Dievnamis darė tuščio pastato išpūdį, nors buvo pilnas maldininkų. Aplankyta ir evangelikų Atminimo bažnyčia (Gedächtniskirche). Nors statyta šio šimtmečio pradžioje, bet pasižymi švaria gotika ir gražiais vitražais.

Tolimesnė kelionė vyko derlingais Pfalzo laukais. Pravažiuoti šventiškai pasipuošę seni kaimai ir miesteliai. Vienas kaimas šventė 1.200 metų sukaktį, kitas vėl kažką. Papietauta kalnų miško aikštelėje iš gimnazijos virtuvės pasiimtais piausniais (šniceliais). Trifels kalno viršūnėje vyko medžioklės ragų pūtimo šventė (Waldhornblasenfest). Į pilį teko pėstiems kopti.

Kelias atgal vedė Vyno gatve (Weinstrasse), vingiuojančia vynuogynais. Sūrus prakaitas nuplautas Neustadt a.d.Weinstrasse maudyklose. Ten pat dar užkasta - baigtos naikinti iš gimnazijos pasiimtos maitos atsargos. Bad Durkheime aplankyta didžiausia pasaulyje vyno statinė (taip skelbia užrašas) 1.700.000 litrų talpos. Jos viduje įrengtas restoranas. Iškylos vadovas pavaišino vyresnius ekskursantus skaniu vietiniu vynu.

Apie 19 val. autobusas įriedėjo į gimnazijos kiemą. Ekskursija truko apie 11 valandų.

M O K S L O M E T Ų P A B A I G A

Liepos 10 pasibaigė mokslas Vasario 16 gimnazijoje. Mokinių elgesį ir mokslą per visus metus atitinkamais pažymiais įvertino Mokytojų tarybos posėdis liepos 9. Kitą dieną rytą salėje įvyko iškilmingas aktas. Gimnazijos direktorius V.Natkevičius savo kalboje atkreipė dėmesį į kai kurias praėjusiais metais pastebėtas apraiškas mokinių gyvenime ir pateikė statistinių duomenų.

Mokslo metų pradžioje buvo 73 mokiniai ir pabaigoje tiek pat: 31 mergaitė ir 42 berniukai, nors metų bėgyje mokinių skaičius keitėsi. Abu abiturientai baigė gimnaziją, 49 perkelti į aukštesnes klases, 11 palikti kartoti tą pačią klasę (1 dėl ligos ir 1 dėl to, kad į I kl. įstojo prieš pat mokslo metų pabaigą) ir 11 gavo pataisas. 2 mokiniai pašalinti dėl blogo mokymosi.

Geriausiai mokėsi VII klasė (bendras pažymys 2,93), toliau seka V kl. (2,99) ir VI kl. (3,02).

6 klases baigė ir vad. viduriniają abiturą išigijo 9 mokiniai, kurių 1 gavo pataisą.

Iššaukti praėjusiais metais geriausiai mokėsi mokiniai: Justina Dirgėlaitė III kl., kurios pažymių vidurkis 2,16, Vida Mikužauskaitė III kl., taip pat 2,16, Danguolė Jurgauskaitė I kl., - 2,20 ir t.t. Iš viso iššaukta 14 gerųjų mokinių. Jiems direktorius palinkėjo ir toliau palikti tokiais pat arba ir dar geresniais pavyzdžiais kitiems.

Po to buvo iššaukti geriausio elgesio mokiniai:

Petras Urbanas VI kl. Jo elgesys įvertintas 1, darbštumas 1 ir drausmingumas 2. Toliau sekė Edvinas Dilba VIII kl., Aldona Šaduikytė VI kl. ir Vida Mikužauskaitė III kl. su vienodais pažymiais - elgesys 2, darbštumas 1 ir drausmingumas 1. Iš viso iššaukta 12 gero elgesio mokinių. Direktorius pasidžiaugė, kad šiemet nebuvo tokių, kuriuos dėl blogo elgesio reikėjo pašalinti iš mokyklos. Palinkėjo visiems išsilaikyti pasiektame lygy ir pabandyti pakilti dar aukščiau.

Abiturientams Ričardui P a l a v i n s k u i ir Jonui S o n s u i įteikti gimnazijos baigimo atestatai. Jiems direktorius palinkėjo pasirinkti tokias studijas, kurios arčiausia širdies: Mokyt. V. Bartusevičius perdavė abiturientams VLB Saaro krašto apylinkės pirmininko mokyt. A. Palavinsko asmenines dovanas - knygas. Direktorius įdavė dar po vokelį, kuriuose buvo po 10 dol., dovanotų kun. J. Kluoniaus iš JAV-bių.

Kaip ankstesniais metais, taip ir šiemet, buv. šios gimnazijos direktorius A. Giedraitis, gyv. JAV-bėse, atsiuntė po 6 dol. geriausiai lietuvių kalbą besimokantiems mokiniams. Jie įteikti Marinai Normantaitei VI kl. ir Justinai Dirgėlaitei III kl.

Gimnaziją su šių mokslo metų pabaiga apleidžia kat. kapelionas ir berniukų bendrabučio vedėjas kun. J. H. Šulcas, vadovavęs bendrabučiu dvejus metus, ir talkininkė A. Rygelytė. Direktorius padėjo abiems už gimnazijai pašvęstą laiką ir jaunas jėgas. Pastebėjo, kad kun. Šulcas buvo geras bendrabučio vedėjas, pasišventęs jaunimo auklėjimui. Jei po kelerių metų sąlygos pasikeistų, prašė grįžti atgal tęsti pradėto darbo. A. Rygelytė buvo pirmoji kregždė iš JAV-bių, ištvėrusi Romuvoje ištisus metus. Ji padėjo mažiesiems, atsilikusius mokė anglų kalbos, talkino auklėtojams. Visiems mokiniams ir mokytojams palinkėjo malonių atostogų ir gero poilsio, kad rugsėjo 5 sugrįžę į mokyklą naujomis jėgomis galėtų kibtį į darbą.

S v e č i a i

Vasaros metu itin daug svečių, ypačiai iš tolimesnių kraštų, aplanko Vasario 16 gimnaziją bei Romuvą. Jie domisi mokyklos reikalais, apžiūri pastatus bei parką ir dažnas palieka didesnę ar mažesnę auką gimnazijos išlaikymui ar bendrabučio statybai. Pastaruoju metu, tarp kitų, čia lankėsi:

Iš Toronto (Kanada) - 4-to rėmėjų būrelio vadovas Augustinas Kuolas su būriu ekskursantų, Ada ir Aleksas Juciai, Danutė Keršienė ir Izabelė Simnavičienė. Vieną popietį tautinių šokių repetitcijos buvo atvykęs visas "Gintaro" ansamblis su vadovais R. ir J. Karasiejais ir St. Kairio vadovaujama kanklininkių grupė.

Iš Čikagos - Alicija Rugytė ir E. Vilimaitė, iš Clevelando - Valdemaras Šenbergas su žmona Apolonija ir dukra Julija, iš Dearborn Hts (JAV) - Povilas ir Birutė Čečkai, iš Plainview (JAV) - E. Miliukienė, iš Richmond Hills (JAV) - S. Kulpienė, iš Sydney (Australija) - R. Cibas. Rugpiūčio 17 iš Clevelando atvyko Stasė Urbonavičienė su sūnum Paulium, kuris pasiliks mokytis Vasario 16 gimnazijoje.

S K A U T A I

S u s i o r g a n i z a v o v y č i a i
 Birželio 29 Romuvos skautai vyčiai įkūrė dr.Vydūno vardo būrelį, kurio vadu išrinktas s.v.v.sl.Petras Veršelis. Jo iniciatyva šis būrelis ir buvo suorganizuotas.

R o m u v o s s t o v y k l a
 Nuo liepos 10 iki 17 Romuvoje vyko skautų stovykla. Jos tikslas buvo tiems moksleiviams, kurie gyvena toli nuo Hüttenfeldo ir Schwetzingeno, duoti galimybę praleisti savaitę po mokslo metų pabaigos iki Jubiliejinės stovyklos. Stovyklos viršininku pakviestas s.v.v.sl. Petras Veršelis, kuriam talkavo s.v.v.sl.Manfredas Šiušelis. Valgiurūpinosi Aldona Rygelytė. Stovyklą parėmė Darmstadto ir Schwetzingeno lietuvių kuopos ir gimnazijos direktorius V.Natkevičius.

J U B I L I E J I N Ė S T O V Y K L A S C H W E T Z I N G E N E
 Prisiminti prieš 25 metus tremtyje atsikūrusią lietuvišką skautiją vienerius metus pavėluotai Vokietijoje, Schwetzingeno miškuose, nuo liepos 17 iki 30 suruošta Jubiliejinė stovykla (1945-1970-1971). Stovykla buvo Europai neįprasto masto. Suvažiavo skautai iš 9 kraštų: Vokietijos, Anglijos, Šveicarijos, Prancūzijos, Belgijos, Švedijos, JAV-bių, Kanados ir net Australijos. Buvo ir svečių - tai estų ir vokiečių skautai. Pagrindinis stovyklos ruošėjas ir mecenatas - maj.J.K.Valiūnas, VLB Valdybos pirmininkas, kuriam talkavo s.v.kand. v.v.Algis Vitkus. Stovyklos viršininku pakviestas s.Bronius Zinkus iš Anglijos. Vokietijos pastovyklei vadovavo sl.Kristina Žutautaitė, brolių pastovyklei - s.v.v.sl.Petras Veršelis.

Nuo liepos 17 iki 20 buvo susirinkę tik Vokietijos sesės ir broliai, kurie atliko visus pionieriškus stovyklos darbus. Liepos 20 atvyko Anglijos skautai, trečiadienį pasirodė JAV-bių ir Kanados liet.skautai. Penktadienį buvo suruošta iškyla į Stuttgarte vykstančią Liet. studijų savaitę. Daug skautų dalyvavo joje ir matė gražiai pavykusią Tėvynės valandėlę, kurioje koncertavo Toronto (Kanada) liet.tautinių šokių ansamblis "Gintaras". Šeštadienį vyko sporto varžybos. Tinklinio turnyrą laimėjo Vokietijos rajono komanda, nepraradusi nė vieno taško.

Liepos 25, sekmadienį, įvyko iškilmingos pamaldos, kurias laikė Europos lietuvių vyskupas A.L.Deksnyš. Šalia vyskupo pamokslą pasakė ir evangelikų dvasios vadas kun.Stanaitis. Po pamaldų vyko iškilmingoji sueiga su paradu. Garbingiausi svečiai buvo Sėsėrijos vyr.skautininkė s.Lilė Milukienė, vysk.A.Deksnyš ir Schwetzingeno burmistras K.Waibel. Sueigos metu buvo pakėlimų, įteikta žymenų ir ordinų, vienas skautininkas davė įžodį. Po sueigos vyko linksma gegužinė, kurią suorganizavo akademikai.

Pirmadienį beveik visa stovykla aplankė Heidelbergą, o antradienį iškylauta laivu Rheino upe iki Rūdesheimo. Liepos 28, trečiadienį, įvyko paskutinė stovyklos sueiga. Garbingesni stovyklos vadovai ir svečiai gavo daug dovanų, o visiems stovyklautojams buvo išdalintos gairėlės atminimui.

Vakare buvo suruoštas paskutinis visos stovyklos laužas. Ketvirtadienio rytą pasirodė stovyklos laikraštis "Taukuotas puodas", redaguotas s.Jaro Alkio, v.s.sl.Silvijos Traškaitės, psl.Rasos Lukoševičiūtės ir s.v.v.sl.Petro Veršelio.

Ankstyvą priešpietį išvyko Anglijos dalinys, o keletą valandų vėliau - Vokietijos skautai. Liko vien Šiaurės Amerikos skautai. Jie išvažiavo penktadienio rytą.

s.v.v.sl.Petras Veršelis

V A R G I N A M O S   B A Ŗ N Y Č I O S   K O N G R E S A S

Ir šiemet į Kōnigsteina/Ts prie Frankfurto susirinko 300 su viršum kongresistų iš 26 tautų svarstyti varginamos Bažnyčios (Kirche in Not) padėti Sovietijoje bei numatyti priemonės jai paveikiai padėti. Tai jau 21 tokio pobūdžio kongresas, sušauktas visų tų kongresų pradininko ir tesėtojo vysk.dr.Adolf Kindermann, į pabėgėlių iš Sovietijos kultūrinį ir statistinį centrą Kōnigsteine. Lietuvių varginamai Bažnyčiai čia atstovavo 10 tautiečių su vysk.dr.A.Deksniu priešaky.

Šiemetinio kongreso vedamoji tema: Krikščionybė ir bedievybė šian dien - balansas. Kodėl tokia? Krikščionybė ir ateizmas abu stengiasi mūsų pasauly atstovauti žmonių reikalams bei poreikiams ir išrišti jų gyvenimo problemas. Šiandien tikintieji ir netikintieji visuose žemynuose susiduria vieni su kitais ar tai kietaj nesantaikoj, ar tai bandydami bendradarbiauti - dialoguoti. Kongresas iš tikro bandė peržvelgti tikinčių ir ateistų apraiškas visuose žemynuose ir numatyti abiejų ateitį. Šalia šių kiek teorinių kongreso užduočių prasiškišo gal pati svarbioji: kiek šiandieniniai krikščionys dar įstengia būti "žemei druska", t.y. paveiki dvasinė jėga visos žmonijos problemose.

Kongresas, vykęs nuo liepos 28 ligi rugpiūčio 1, priėjo sekančių išvadų:

- 1). Ateizmas šiandien yra faktas, su kuriuo tenka skaitytis.
- 2). Komunistų valdomuose kraštuose, nepaisant komunistų neva pro-religinių pasisakymų, religijai laisvės vis nėra. Bet kuriame žemyne gyvuojančios religinės jėgos yra žymus kliuvinys komunistinei plėtrai.
- 3). Teorinis ir praktinis ateizmas Vakarų pasauly vis pastebimiau reiškiasi, o tuo pačiu lengvina kelią komunizmui ir gresia žmogaus teisėms. Juo kas labiau ateistėja, tuo mažiau išveigia komunizmo nežmoniškumą.
- 4). Kai kurie šiandieniniai marksistai teoretikai stengiasi už paskirą žmogų individą (ne partiją ar kolektyvą), tačiau be sėkmės, nes kietas išikibimas į ateizmą sugniuždo jų pastangas.
- 5). Antros Vatikano konsilijos paakinti, skatiname viso pasaulio krikščionis stiprėti krikščioniškoje galvosenoje, labiau susipažinti su Bažnyčios socialiniu mokslu (raštais) ir tai pritaikinti susiduriant su ateistais. Čia tegul lemia kiekvieno krikščionio evangeliskai pasiaukojantis gyvenimas.

Mes, krikščionys, negalime savo išipareigojimo padėti vargstantiems vien lapdara bei išmaldomis nustumti nuo savęs, bet privalome junta mių veikti ir aukotis. Tik šiuo būdu mes būsime "žemei druską", sauganti pasaulį nuo sugedimo.

M I R U S I E J I

S t e p o n a s TOMKUS, diplomuotas teisininkas, po ilgos ir sunkios ligos mirė rugpiūčio 10. Buvo gimęs 1910 spalio 5 Šiauliuose. Velionių slaugiusi gail. sesuo Melanie Lehmann tarp kitko rašo: "Tai buvo pavyzdingas, savo kraštą mylįs žmogus. Daug kentėjo, būdamas toli nuo tėvynės. Neturėjo jokių žinių apie artimuosius. Palaidotas krikščioniškai Donauwörth kapinėse. Kalbą prie kapo pasakė lietuvis kunigas".

M a r t a - M a r i j a BUTRIMAVIČIENĖ, 44 metų, mirė birželio 17 po operacijos Landstuhl ligoninėje. Palaidota birželio 21 Ramstein parapijos kapinėse.

A n t a n u i JASINSKUI, diplom. teisininkui, buv. VLB Garbės teismo nariui, staigiai mirusiam 1970 rugsėjo 28, š.m. liepos 23 Schwezingeno miesto kapinėse buvo pašventintas paminklas. Jo paštatymu pasirūpinė velionio dukterė Aldona Palukaitienė, atvykusi iš Čikagos.

Šventinimo apeigas atliko ir prieš tai 8591 LS lietuvių kuopoje už velionį gedulingas mišias atlaikė bei pamokslą pasakė kun.Br.Liubinas. Iškilnėse dalyvavo didelis būrys buvusiųjų velionio bendradarbių, o taip pat ir grupelė skaučių, stovyklaujančių miške netoli kareivinių, kuriose yra 8591 kuopa. Jubiliejinės skautų stovyklos viena vadovių buvo ir A.Jasinsko duktė Aldona Palukaitienė. Užrašas ant paminklo skelbia, kad po juo ilsisi Lietuvą mylėjusi širdis. Tėvynės vargais ir kančiomis velionis sielojosi visą tremties gyvenimą. Jis troško pamatyti vėl laisvą ir laimingą gimtąją šalį. Tą kilnų troškimą nusinešė į kapą...

I E Š K O J I M A I

Stasė Baltus (39, Gr.Champs, 4852 Lambermont, Belgija) ieško, kas galėtų suteikti žinių apie Joną C i p l i k ą, sūnų Juozo, gimusį 1911, jo sūnų Algį, gim.1940 ir jo svainį Praną Š a l p u k ą .

Ieškomas Jurgis S t a t k e v i č i u s , gim.1920, gyvenęs Kaune, Žaliakalny, su motina ir dviem seserim 1944 apleidęs Lietuvą.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Bern.Budreika iš Darmstadto 10 dol., Bonif.Matulionis iš Budenheimo/Rh. 20 DM, dr.A.Rukša iš Augsburgo ir XY iš Stuttgarto po 10 DM. Ačiū.

N A U J O S K N Y G O S

Konstantin G u l b i n a s DAS PAEDAGOGISCHE LEBENSWERK DER LITAUISCHEN DICHTERIN MARIJA PEČKAUSKAITĖ (Lietuvių rašytojos Marijos Pečkauskaitės pedagoginė veikla). Spausdino Ferdinand Schöningh Paderborn. 174 psl. Kaina nepažymėta.

Šiuo doktorato darbu dr.Gulbinas, įsirikiuoja į gretas lietuvių, rašančių svetimomis kalbomis lietuviškoms temoms. Veikalą vokiečių skaitytojams pratarne pristato prof.dr.Heinrich Döpp-Vorwald. Įžangoje autorius paaiškina temą ir pateikia veikalo planą. Jį sudaro: I. M.Pečkauskaitės biografija - 1.Jos gyvenimas ir kūryba ir 2.Pečkauskaitės kelias į pedagogiką. II. Pedagoginės problemos M.Pečkauskaitės raštuose - 1.Kova už lietuvišką mokyklą: a) liet.vargo mokykla (spaudos) draudimo laikotarpy, b) vargo mokykla Pečkauskaitės apysakose, c) paminklas kovotojams už lietuvių liaudies auklėjimą Pečkauskaitės kūryboje ir d) Pečkauskaitės metmenys lietuviškai kaimo mokyklai. 2.M.Pečkauskaitės auklėjimo samprata: a) auklėjimo mokslo idealiniai pagrindai, b) vaiko paveikslas novelėj "Vaikai" ir c) meilė, kaip pagrindinė auklėjimo jėga. III. Marija Pečkauskaitė, kaip auklėtoja ir mokytoja. IV. Būdingieji M.Pečkauskaitės auklėjamosios minties bruožai. Gale įdėtas ilgas šaltinių ir knygoje suminėtų pavardžių sąrašas. Dr.Konst.Gulbino adresas: 4712 Werne, Südmauer 5.

VASARIO 16 GIMNAZIJAI tuojau r e i k a l i n g a
v i r é j a (s) ir v i r t u v ė s d a r b i n i k ė (as).
Geras atlyginimas, ilgos atostogos.
Suinteresuotieji kreipiasi į gimnazijos vadovybę:

Litauisches Gymnasium
684 Hüttenfeld-Lampertheim

Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos einamoji sąskaita -
Deutsche Bank, 694 Weinheim, Konto Nr.01/17978

Naujieji mokslo metai Vasario 16 gimnazijoje prasideda rugsėjo 6.
Mokiniai į bendrą suvažiuoja rugsėjo 5.